

TFK ainekava põhikoolile	1.Ainevaldkond: Kunstiained	2.Õppeaine: Muusika
3.Kooliaste: 1.kooliaste	4.Klass: 3.klass	5.Tundide arv: 2 tundi nädalas
Õppeaine kirjeldus:		
<p>I kooliastme muusikaõppes on kesksel kohal musitseerimine – laulmine, pillimäng ja muusikaline liikumine.</p> <p>Laulmisega kujundatakse alus muusikatraditsioonide edasikandmisele, mille olulisimaks väljundiks on ühislaul ja esmane koorilaulu kogemuse saamine. Lauldakse valdavalt ühehäälselt, <i>a cappella</i> ja saatega. Laulurepertuaari kaudu arendatakse õpilase emotsionaalset laulmist ja pingevaba hääle tekitamist. Ühislauluvarasse kuuluvad laulud, mis seovad erinevaid põlvkondi ja kannavad edasi ühislaulmise traditsiooni säilimist.</p> <p>Pillimängus tutvutakse keha-, rütmi- ja plaatpillidega ning omandatakse väikekandle ja/või plokkflöödi esmased mänguvõtted. Kehapilli rakendatakse valdavalt kaasmänguna lauludele. Rütmi- ja plaatpillidel mängimiseks omandatakse esmalt õiged mänguvõtted. Pille mängitakse valdavalt kaasmängudes ja <i>ostinato</i>'des. Väikekandel ja/või plokkflöödil musitseerides kasutatakse esmaseid mänguvõtteid.</p> <p>Muusikalise liikumise kaudu arendatakse õpilastes julgust end vabalt väljendada. Muusikaline liikumine hõlmab eelkõige laulumänge ja eesti rahvatantse, samuti muusikažanre: marss, valss, polka. Liikumistegevustega tunnetatakse muusika temposid ja dünaamikat ning väljendatakse helikõrguste muutusi. Loov liikumine (loominguline eneseväljendus) võimaldab õpilasel vabalt väljendada kuulnud muusikapala või esitatava laulu karakterit. Arendatakse koos tegutsemise huvi ja oskusi ning õpitakse teineteisega arvestama.</p> <p>Muusika kuulamises on oluline muusika kuulamisioskuste kujundamine. Õpitakse tunnetama muusika karakterit ja meeleolu, arendatakse fantaasiat. Õpitakse eakohaselt iseloomustama kuulatud muusikateoseid muusikaliste oskussõnade ja loovate väljendusvahendite abil (liikumine, kunst, luule). Tutvutakse laulu või kuulatud muusikapala autori(te)ga.</p> <p>Omalooming on seotud lihtsate kaasmängude, <i>ostinato</i>'de, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, muusikalise liikumise, muusika visualiseerimise ja tekstide loomisega.</p> <p>Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, sh muusikalist kirjaoskust. Õpilaste muusikalist eneseväljendust ja isikupärast esinemisioskust toetatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, pillikoosseisud jms). Laulupeo traditsiooni edasikandumisel tähtsustub õpilaste osavõtt (kooli)koori tegevuses.</p> <p>Silmaringi avardamiseks, muusikaelamuse kogemiseks külastatakse kontserte ja käiakse erinevatel muusika valdkonnaga seotud õppekäikudel.</p> <p>Muusikaliste tegevuste kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, -oskusi ning eripära. Õppimises ja õpetamises pööratakse tähelepanu hariduslike erivajadustega (sh muusikaliselt andekate) õpilaste võimete arendamisele.</p>		
Õppesisu ja metoodilised soovitused:		

Laulmine:

1. ja 2. klassis omandatud teadmiste kordamine.

Repertuaar. Lauldakse eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, eesti ja teiste rahvaste laule. Õpitakse laulma peast I kooliastme ühislause: Eesti hümn, „Lapsed tuppä”, „Uhti, uhti uhkesti”, „Teele, teele, kurekesed”, „Emakesele”. Repertuaari valikul arvestatakse eesti rahvakalendri tähtpäevadega (mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlad, kevadpühad) ja riiklike tähtpäevadega (isadepäev, Eesti vabariigi aastapäev, emadepäev jt). Tutvustatakse laulu autoreid.

Laulmine ja laulutehnika. Lauldakse loomuliku kehahoiu ja hingamisega, vaba tooni ja selge diktsiooniga. Lauldakse *a cappella* ja saatega nii kooris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii ennast kui ka teisi. Tutvutakse laulupidude traditsiooniga ja kaasatakse õpilasi koolikoori.

Interpretatsioon. Väljendatakse lauldes muusika sisu ja meeleolu, kasutades erinevat dünaamikat (*piano, forte, crescendo, diminuendo*) ja tempo (kiire, aeglane).

Muusikaline kirjaoskus. Täiendatakse juba õpitud laulu õppimist toetavat muusikateooriat. Kinnistatakse õpitud rütme, rütmifiguure ja pausi (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, veerandpaus) ning õpitakse uusi rütme, rütmifiguure ja pause (TI-RI-TI-RI, TAI-RI, poolpaus, tervetaktpaus) ning teadvustatakse neid laulmisel. Seostatakse noodipikkuste silpnimetusi noodivälvustega (TA = veerandnoot jne).

- **Noodist laulmine.** Loetakse ladusalt noodist laulusõnu ning järgitakse rütmi ja meloodia liikumist. Õpitakse lihtsamaid laule noodist kasutades kõiki õpitud astmeid. Laulmisel arvestatakse tuttavate ja uute noodimärkidega (sidekaar, pidekaar, süsteem).
- **Vorm.** Teadvustatakse õpitavate laulude vormi läbi mõistete salm, refrään, eelmäng ja vahemäng. Tutvutakse kaanoni laulmise põhimõtetega ja esitatakse neid.
- **Relatiivsed astmed ja astmemudelid. Mudellaulud.** Kinnistatakse tuttavaid astmemudeleid koos käemärkidega. Tutvustatakse uusi astmeid (NA, DI). Kinnistatakse eri tessituurides kõiki põhiastmeid. Astmed paigutatakse astmetrepile või -redelile ja JO-võtme abil noodijoonestikule. Tutvutakse JO- ja RA-astmeridadega.

Pillimäng:

Musitseerimisel kasutatakse teadlikult rütme, rütmifiguure ja pause (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TI-RI-TI-RI, TAI-RI, veerandpaus, poolpaus, tervetaktpaus).

Keha-, rütmi- ja plaatpille mängitakse nii orkestris, ansambelis kui ka üksi, mille käigus kuulatakse ja kuulatakse nii enda kui ka teiste pillimängu. Väikekandle või plokkflöödi mängimisel kasutatakse õpitud mänguvõtteid.

Kehapill. Rakendatakse kehapilli lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Rütmipillid. Mängitakse oma koolis olevate rütmipillidel, kasutades rütmipillide õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse rütmipille lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Plaatpillid. Mängitakse oma koolis olevate plaatpillidel, kasutades õigeid mänguvõtteid. Rakendatakse plaatpille lihtsamates *ostinato*'des, kaas-, eel- ja/või vahemängudes, kasutades õpitud rütme.

Väikekannel, plokkflööt. Mängitakse väikekandelil või plokkflöödil, kasutades õpitud mänguvõtteid.

Muusikaline liikumine:

Liikumistegevusi viiakse läbi nii üheskoos, gruppides kui ka üksi, mille käigus liigutakse ja tunnetatakse nii enda kui ka teiste kohalolekut ruumis.

Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu. Tutvustatakse liikumise kaudu rütme, rütmifiguure ja pause (TA, TI-TI, TA-A, TA-A-A, TI-RI-TI-RI, TAI-RI, veerandpaus, poolpaus, tervetaktpaus). Tunnetatakse muusika erinevaid temposid ja väljendatakse dünaamika ja helikõrguste muutusi liikumise kaudu. Liigutakse marsisammul erinevates tempodes.

Eesti laulu- ja ringmängud ning rahvatantsud. Mängitakse ühiselt erinevaid eesti laulu- ja ringmänge, tutvudes laulumängu sisu ja pärimusliku traditsiooniga. Väljendatakse mängudes esinevate tegelaste karaktereid. Ühistegevuses liigutakse paaris, ühiselt sõõris (ringjoonel), vooris ja viirus. Tutvutakse valsi ja polka põhisammudega.

Muusikaline omalooming:

Omaloomingut luuakse ja esitatakse üksi, ansambelis ja/või kõik koos. Muusikalisi osaoskusi (laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine) kasutatakse omaloomingus nii eraldi kui ka omavahel lõimitult.

Laulmine. Luuakse lihtsamaid tekste ja esitatakse neid musitseerides.

Pillimäng. Luuakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, rütmijärgnevusi ja *ostinato*'sid ning esitatakse neid keha-, rütmi- ja plaatpillidel.

Omaloomingut luues rakendatakse õpitud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.

Liikumine. Väljendatakse muusikapala karakterit improviseeritud liikumise kaudu. Luuakse laulu meeoluga sobivad liigutused.

Muusika kuulamine:

Kirjeldatakse kogetud muusikaelamusi ning avaldatakse nende kohta arvamust eakohaselt suuliselt või muul looval viisil.

Autorid. Tutvutakse laulu või muusikapala autoritega (helilooja ja luuletaja). Tutvutakse valikuliselt erinevate heliloojatega, näiteks G. Ernesaks, M. Härma, W. A. Mozart, P. Tšaikovski jne.

Eesti rahvamuusika. Kuulatakse eesti rahvamuusikat ja kirjeldatakse ning iseloomustatakse kuuldut. Eristatakse kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldatakse neid.

Vokaalmuusika ja instrumentaalmuusika. Eristatakse kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat (laul ja muusikapala). Tutvutakse erinevate esituskosseisudega (solist, duo, duett, ansambel, koor, orkester). Eristatakse kuuldeliselt muusikažanre (marss, valss, polka).

Kontsert. Korraldatakse kontserdikülastaja hea käitumise tavasid.

Muusika väljendusvahendid. Kirjeldatakse kogetud muusikaelamust eakohaselt, kasutades õpitud oskussõnavara.

Põhimõisted:

Laulmine: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, regilaul, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, *piano* (vaikselt), *forte* (valjult), valjenedes, vaibudes.

Pillimäng: meetrum, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, salm, refrään, esimene ja teine lõpp, helilooja, dirigent, *piano* (vaikselt), *forte* (valjult), valjenedes, vaibudes, kehapill, rütmipillid, plaatpillid.

Muusikaline liikumine: ringjoon (sõõr), voor, viirg, päripäeva ja vastupäeva, parem, vasak.

Muusikaline omalooming: meetrum, tempo, löök, takt, taktijoon, taktimõõt, lõpujoon, kordusmärgid, noot, viis, eelmäng, vahemäng, laul, muusikapala, salm, refrään, regilaul, liisusalm, helilooja, luuletaja, koor, dirigent, *piano* (vaikselt), *valjult* (*forte*), valjenedes, vaibudes.

Muusika kuulamine: laul, muusikapala, meetrum, tempo, helilooja, luuletaja, kontsert ja publik, koor, orkester, dirigent, *piano* (vaikselt), *forte* (valjult), valjenedes ja vaibudes, kõrged ja madalad helikõrgused.

Praktilised tööd:

Laulmine:

Häälemängud (eakohased hääleharjutused, hingamisharjutused jne).

Eakohaste laste-, mängu- ja mudellaulude, regilaulude, eesti- ja teiste rahvaste laulude laulmine ühiselt, ansambelis ja üksi.

Laulmine ja improviseerimine õpitud astmemudelitel.

Osalemine koolikoori tegevuses.

Pillimäng:

Meetrumi tunnetamine ja hoidmine pillimängus.

Rütmimängud.

Rütmi improviseerimine kehapillil ja rütmipillidel.

Rütmi ja meloodia improviseerimine plaatpillidel.

Keha-, rütmi- ja plaatpillidel lihtsamate *ostinato*'de, kaas-, eel- ja/või vahemängude mängimine.

Rütmi- ja fantaasiapillide meisterdamine.

Muusikaline liikumine:

Muusika väljendusvahendite tunnetamine liikumise kaudu; muusika sisu ja karakteri väljendamine liikumise kaudu üksi või rühmas.

Erinevate liikumisimprovisatsioonide loomine.

Õpetajaga ühise liikumiskompositsiooni loomine, milles väljendatakse muusikapala ülesehitust(vormi).

Eesti laulu- ja ringmängude mängimine.

Muusikaline omalooming:

Õpitud astmetele tuginedes meloodia improviseerimine.

Lihtsate rütmilis-meloodiliste kaasmängude loomine keha-, rütmi- ja/või plaatpillidel.

Lihtsamate tekstide loomine ja nende ilmekas esitamine.

Muusika meeleolu väljendamine loovliikumise kaudu.

Kuulatud muusika või laulu meeleolu ja/või karakteri väljendamine kunstitöodes.

Muusika kuulamine:

Kuuldud muusikapala või laulu meeleolu ja/või karakteri kirjeldamine.

Väljendab kuuldud muusikapala karakterit kunstiteose kaudu.

Võimalusel kontserdi külastamine (kontserdimaja, koolikontserdid jne).

Seos üldõpetuse ainekavaga:

Mina ja minu väärtused: minu pere, kool, koolis õppimine, liiklus kooliteel.

- Teemaga seotud lauluvara õppimine, harjutamine ja esitamine.
- Teemaga seotud muusika kuulamine, arutlus, muusika iseloomustamine.
- Teemaga seotud loovtöö loomine.
- Teemaga seotud pillimäng.
- Teemaga seotud liikumismängud.

Pärimus ja traditsioonid: Eesti rahvakombed ja tavad minevikus ja tänapäeval: isadepäev, mardipäev, kadripäev, jõulud, sõbrapäev, vastlapäev, kevadpühad, laulupidu, tantsupidu.

- Pärimuste ja traditsioonidega tutvumine, arutlemine.
- Teemaga seotud lauluvara õppimine, harjutamine ja esitamine.
- Teemaga seotud muusika kuulamine, arutlus, muusika iseloomustamine.
- Teemaga seotud loovtöö loomine.
- Teemaga seotud pillimäng.
- Teemaga seotud liikumismängud, tantsud.

Kodumaa ja kodukoht: Eestimaa ja kodukoht. Eesti pealinn. Eesti Vabariigi sünnipäev. Eesti president. Eesti Vabariigi sümbolid.

- Tutvumine Eestimaa ja kodukoha olulisemate faktidega, arutlemine.
- Teemaga seotud lauluvara õppimine, harjutamine ja esitamine.
- Teemaga seotud muusika kuulamine, arutlus, muusika iseloomustamine.
- Teemaga seotud loovtöö loomine.
- Teemaga seotud pillimäng.
- Teemaga seotud tantsud.

Loodus ja keskkond: sügis, talv, kevad, suvi, loomad, linnud.

- Arutlus loodusnähtuste üle
- Teemaga seotud lauluvara õppimine, harjutamine ja esitamine.
- Teemaga seotud muusika kuulamine, arutlus, muusika iseloomustamine.
- Teemaga seotud loovtöö loomine.

- Teemaga seotud pillimäng.
- Teemaga seotud liikumismängud.

Õpitulemused:

Laulmine:

Õpilane:

- 1) laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris;
- 2) väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- 3) laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regillaule, eesti ja teiste rahvaste laule;
- 4) laulab peast I kooliastme ühislaulu: „Eesti hümn“ (F. Pacius), lastelaulud „Lapsed, tuppa“, „Teele, teele, kurekesed“, „Uhti, uhti, uhkesti“, „Emakesele“ (M. Härma);
- 5) on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle;
- 6) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes;

Pillimäng:

Õpilane:

- 1) rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates *ostinato*’des ja/või kaasmängudes;
- 2) musitseerib väikekandelil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- 3) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus;

Muusikaline liikumine:

Õpilane:

- 1) väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;
- 2) kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid;
- 3) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- 4) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.

Muusikaline omalooming:

Õpilane:

- 1) rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- 2) loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 3) improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- 4) loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- 5) kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;
- 6) väljendab muusika meeleolu kunstitöodes;
- 7) mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.

Muusika kuulamine:

Õpilane:

- 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil;
- 2) kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- 3) eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka);
- 4) otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja pillimängust, omaloomingust ja muusikalisest liikumisest ning muusika kuulamisest;
- 2) saab esmase ühislaulmise ja koorilaulu kogemuse ning pillimängu oskused;
- 3) kuulab keskendunult muusikat, enda ja kaaslaste muusikaesitusi ning avaldab selle kohta oma arvamust;
- 4) mängib loomeideedega ning katsetab musitseerimisel erinevaid muusika väljendusvahendeid;
- 5) rakendab omandatud muusika teadmisi ja -oskusi muusikategevustes, sh muusikalist kirjaoskust (helivälitused, rütmid ja pausid):

2- ja 3-osaline taktimõõt; JO- ja RA-astmerida, JO-võti; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

Hindamine:

Hindamise eesmärk muusikas on toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi leidma isikupäraseid ideid ja loovaid lahendusi ning suunata neid sihikindlalt õppima; suunata õpilaste enesehinnangu kujunemist, tekitada neis muusika- ja kultuurihuvi ning luua alus elukestvatele muusikaharrastusele; juhtida ja toetada õpilasi haridustee valikul muusika valdkonnas. Hindamine annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta ning on lähtekohaks järgnevat õpet kavandades.

Õppetegevuse käigus motiveeritakse õpilase arengut vahetu suulise tagasiside kaudu, tuues välja soorituse positiivsed küljed ning andes edasiviivat nõu. Õpilastele võimaldatakse eri viise eneseanalüüsiks ja kaaslastelt tagasiside saamiseks.

Õpitulemusi hinnatakse suuliste sõnaliste ning kirjalike hinnangutega.

Hindamine sisaldab kõiki muusikaõpetuse komponente: laulmist, pillimängu, muusikalist liikumist, omaloomingut, muusika kuulamist ja muusikalugu, muusikalist kirjaoskust ning ka õpilase aktiivsust, tunnist osavõttu, hinnangut enese ja kaasõpilaste osalemisele ning saavutustele õppes.

Hindamise kriteeriumid:

Laulmine:

Õpitud repertuaari esitamisel hinnatakse laulu esituse rütmilist täpsust ja võimetekohast intoneerimist, laulusõnade omandamist ja diktsiooni, väljendusrikkust, püüdlikkust ja õiget kehahoidu. Hindamisel saab arvestada: aktiivset osavõttu ühislaulmisest; õpilase arengut üksi ja/või rühmas lauldes; muusikalise kirjaoskuse ja oskussõnade mõistmist ning rakendamist lauldes; õpilase osalemist koolikooris, esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel, võistlustel, muusikaolümpiaadil, laulupäevadel ja laulupeol.

Pillimäng:

Pillimängus hinnatakse aktiivset osavõttu pillimängust; õpilase arengut üksi ja/või rühmas pilli mängides; muusikalise kirjaoskuse ja oskussõnade mõistmist ning rakendamist pillimängus; õpilase osalemist instrumentaalansamblis või -orkestris; esinemist kooliüritustel ning kooli esindamist konkurssidel; muusikaolümpiaadidel; laulupäevadel ja laulupeol.

Muusikaline liikumine:

Muusikalises liikumises hinnatakse aktiivset osavõttu muusikalisest liikumisest; üksi ja/või rühmas muusikalist liikumist; lähtudes õpilase võimetest ning nende arengust; kaasatootamist tunnis; muusika oskussõnade mõistmist ning rakendamist muusikalises liikumises.

Omalooming:

Omaloomingut hinnatakse aktiivset osavõttu loovtegevustest; üksi ja/või rühmas töötamist, lähtudes õpilase võimetest ning nende arengust; õigete pillimänguvõtete rakendamist loovtegevustes; eneseväljendusoskust; muusikalise kirjaoskuse ja oskussõnade mõistmist ning rakendamist omaloomingus.

Muusika kuulamine:

Muusikat kuulates hinnatakse väljendus- ja arutlusoskust kuulatud muusikast vesteldes; üksi ja/või rühmas töötamist, lähtudes õpilase võimetest ning nende arengust; muusikalise kirjaoskuse ja oskussõnade mõistmist ning rakendamist muusikat kuulates.

Õppekäigud:

Õppekäikudel hinnatakse väljendus- ja arutlusoskust kuulatud muusikast vesteldes; muusikalise kirjaoskuse ja oskussõnade mõistmist ning rakendamist muusikat kuulates.